

EKONOMIA WSPÓŁDZIELENIA W SFERZE USŁUG FINANSOWYCH – SZANSA CZY ZAGROŻENIE?

DATA PRZESŁANIA: 10.08.2020, DATA AKCEPTACJI: 31.08.2020, KOD JEL: M14

Marcin Sobieraj

ORCID: 0000-0002-3118-9286
Uniwersytet Szczeciński
e-mail: marcin.sobieraj@wzieu.pl

Krzysztof Dyl

Uniwersytet Szczeciński
e-mail: krzysztof@dyl.net.pl

STRESZCZENIE

Cel artykułu: analiza funkcjonowania aplikacji i portali związanych z finansowaniem społecznościowym, z uwzględnieniem oceny potencjalnych szans lub zagrożeń generowanych za pośrednictwem internetu.

Metodyka analizy: analiza źródeł literaturowych, internetowych oraz aktów prawnych, pozwalających na zestawienie ze sobą odpowiednich pojęć, definicji i danych.

Wyniki: przeprowadzona analiza wskazuje na szeroką skalę zarówno oferowanych szans (korzyści), jak i zagrożeń, wynikających z używania usług o charakterze finansowym, za pomocą odpowiednich platform internetowych.

Wnioski: przedstawione rozważania dają podstawę do zauważenia braku odpowiednich regulacji prawnych, które byłyby w stanie chronić wirtualnych odbiorców i korzystających z usług finansowych. W przyszłości zapewnienie bezpieczeństwa użytkownikom platform internetowych może stanowić poważne wyzwanie dla ich operatorów.

SŁOWA KLUCZOWE

usługi finansowe, ekonomia współdzielenia, innowacje, finansowanie społeczne, pożyczki społecznościowe

WPROWADZENIE

Koncepcja ekonomii współdzielenia znajduje szerokie zastosowanie w różnorodnych sferach życia, w tym także w obszarze usług o charakterze finansowym. Obecnie, w erze dynamicznego rozwoju internetu i usług finansowych oraz rozszerzającym się zakresie usług oferowanych w sieci, należy wziąć pod uwagę skalę potencjalnych szans lub zagrożeń, które mogą pojawić się przed potencjalnymi interesariuszami.

Usługi o charakterze finansowym, oferowane za pomocą internetu, przyjmują wiele postaci. Wśród odbiorców coraz powszechniejsze stają się platformy, które umożliwiają przeprowadzanie zbiórek pieniędzy (tzw. *crowdfunding*) wykorzystywanych następnie do realizacji określonych celów lub projektów (mogą dotyczyć praktycznie każdej dziedziny życia). Jako przykład usług, które odbiegają od tradycyjnych źródeł finansowania, wyróżnia się także tzw. *social lending*, czyli łączenie potencjalnych pożyczkodawców z potrzebującymi kapitału odbiorcami.

Fakt korzystania z internetu, z pominięciem tradycyjnych źródeł finansowania (banki oraz inne wyspecjalizowane instytucje), skłania do przeprowadzenia analizy zarówno potencjalnych korzyści, które oferują nowe aplikacje i portale, jak i potencjalnych zagrożeń, które mogą być generowane przez sieć.

Zasadniczym problemem jest zapewnienie bezpieczeństwa użytkowników i przeciwdziałanie nadużyciom wobec nich oraz minimalizowanie poziomu pozostałych zagrożeń. Tym samym od zapewnienia poziomu bezpieczeństwa użytkowników zależy reputacja danej platformy. Właśnie bezpieczeństwu użytkowników podporządkowano analizę funkcjonowania aplikacji i portali związanych z finansowaniem społecznościowym – co było głównym celem tego tekstu.

Przyjęta hipoteza badawcza zakłada, że mimo rozwoju aplikacji internetowych i systemu transferu danych, ryzyko powiązane z korzystaniem z globalnej sieci nie zostało wyeliminowane.

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA EKONOMII WSPÓLDZIELENIA W ŚWIETLE USŁUG FINANSOWYCH

Ekonomia współdzielenia jest definiowana jako zjawisko społeczne i ekonomiczne, sprowadzające się do bezpośredniego świadczenia wzajemnych usług przez ludzi, jak również współużytkowanie, współtworzenie oraz wszelkiego rodzaju podobne aktywności, których celem jest umożliwienie zwiększenia efektywności wykorzystania posiadanych zasobów (Eckhardt, Bardhi, 2015). Przyjęty termin bazuje na naturalnej skłonności ludzi do współpracowania ze sobą, chęcią niesienia pomocy innym oraz dzielenia się zasobami i wskazuje na możliwość osiągnięcia dodatkowych korzyści wynikających ze współpracy.

Ekonomia współpracy znajduje zastosowanie w różnorodnych obszarach, a analiza źródeł literaturowych pozwala na zauważenie jej wykorzystania w technologii, biznesie oraz kreowaniu nowego stylu życia. Przedstawiona problematyka zakłada poddanie analizie ekonomii współdzielenia, która znajduje zastosowanie w sferze usługi finansowych, dlatego niezbędne staje się przytoczenie ich definicji i podstawowej klasyfikacji.

Usługi finansowe utożsamiane są ze świadczeniami wykonywanymi przez podmioty działające w sektorze finansowym i wiążą się z inwestowaniem lub pozyskiwaniem środków pieniężnych oraz zapewnieniem odpowiedniego przepływu środków pieniężnych między uczestnikami rynku

(Iwanicz-Drozdowska, Nowak, Kitala, 2009, s. 10). Usługi są świadczone na rzecz klientów indywidualnych, przedsiębiorstw i pozostałych podmiotów, co znajduje odzwierciedlenie w polskich przepisach prawnych (Dz.U. 2012, nr 000, poz. 1225). Zgodnie ze źródłami literaturowymi oraz regulacjami prawnymi (Ofiarski, 2013, s. 104–105; Ustawa, 1997), zauważa się cztery podstawowe grupy usług finansowych (m.in. aktywności zastrzeżone wyłącznie dla banków, tj. przyjmowanie wkładów pieniężnych, udzielanie kredytów, prowadzenie innych rachunków bankowych, udzielanie gwarancji i potwierdzanie akredytyw, przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych).

Banki są najpowszechniejszym źródłem finansowania, jednakże wraz z upowszechnieniem internetu, zauważa się alternatywę dla pozyskania funduszy tradycyjną drogą, na potrzeby tego opracowania autorzy wskazali pożyczki społecznościowe oraz finansowanie społeczne. Pożyczki społecznościowe charakteryzują się zawieraniem transakcji bezpośrednio między osobami fizycznymi (poprzez serwisy internetowe), bez pośrednictwa tradycyjnych instytucji finansowych (Komorowski i in., 2010, s. 20–21). *Crowdfunding* z kolei jest definiowany jako forma finansowania różnorodnych projektów lub przedsięwzięć przez społeczność, na którą składa się duża liczba jednorazowych wpłat, dokonywanych przez osoby fizyczne (ponownie – za pośrednictwem platform internetowych), zainteresowane wspieraniem i partycypacją w projekcie (Król, 2013).

Wskazuje się, że *crowdfunding* oraz *social lending*, poprzez swój charakter, wpisują się w ideę ekonomii współdzielenia, (Leszczyńska, Łopaciński, 2017, s. 77), gdyż za ich pośrednictwem dochodzi nie tylko do współfinansowania nowych pomysłów przedsiębiorców, lecz także do uzyskania niezbędnego kapitału przez osoby fizyczne. Ze względu na wskazane cechy charakterystyczne ekonomii współdzielenia, tj. bazowania na naturalnej skłonności ludzi do współpracowania ze sobą, pożyczki i finansowanie społecznościowe posiadają zauważalne cechy współpracy międzyludzkiej, mającej na celu osiągnięcie zamierzonych efektów (korzystniejsze rezultaty w porównaniu z samodzielną aktywnością). Podobny podział i ulokowanie ekonomii współdzielenia zostaje rozszerzony (oprócz *social lending* i *crowdfunding*) o usługi mobilności (*shared mobility*), co wskazuje na jej szeroki obszar aktywności.

PRZEGLĄD WYBRANYCH PORTALI INTERNETOWYCH ORAZ WSKAZANIE KORZYŚCI POWIĄZANYCH Z POŻYCZKAMI I FINANSOWANIEM SPOŁECZNYM

W ramach podjętej problematyki autorzy wskazali wybrane portale związane z finansowaniem i pożyczkami społecznymi oraz przedstawili potencjalne korzyści generowanych przez wskazane drogi finansowania. Finansowanie społeczne i jego funkcjonowanie oparte jest na siedmiu głównych filarach (tab. 1).

Tabela 1. Główne filary finansowania społecznego

Kryterium	Charakterystyka
Fundusze	finansowanie społecznie jest oparte na przekazaniu środków pieniężnych, zazwyczaj w formie elektronicznej
Cel	podkreślona zostaje konieczność określania kierunku przekazania środków pieniężnych oraz efekty z tym związane
Szeroka społeczność	dzięki powszechnemu dostępowi do internetu, liczba odbiorców jest niemalże nieograniczona
Open call	możliwość wsparcia projektu jest prezentowana w sposób otwarty, kierowana do nieoznaczonego adresata i nienakładająca ograniczeń w dostępie
ICT	proces gromadzenia środków pieniężnych odbywa się w całości za pomocą wykorzystania rozwiązań teleinformatycznych
Korzystniejsze warunki	proces pozyskania kapitału wiąże się w korzystniejszymi warunkami, w porównaniu do ogólnodostępnych na rynku
Świadczenie zwrotne	za udzielenie wsparcia finansowego oferowane jest świadczenie zwrotne, które przyjmuje różnorodną formę, w zależności do finansowanego projektu

Źródło: Król (2013).

Wskazane filary, które charakteryzują działanie finansowania społecznego, skłaniają do analizy i przedstawienia wybranych portali internetowych, działających w Polsce i na świecie.

Tabela 2. Wybrane przykłady polskich i zagranicznych platform internetowych związanych z *crowdfunding*

Obszar	Kryterium	Przykłady platform
Polska	uniwersalne	Polakpotrafi.pl, wspieram.to, wspolnyprojekt.pl, odpalprojekt.pl
	kultura	patronite, megatotal.pl, wpieramkulture.pl
	sport	stworz mistrza, fans4club.com
	inicjatywy obywatelskie	fundujesz.pl, mintume
	dobroczynność	zrzutka.pl, domore, pomagajmy.im, pomagam.pl
zagranica	przykłady platform	Kickstarter, RocketHub, Indiegogo, Crowdfunder, GoFundMe, Charitable, Kiva.Org, Seed & Spark, AngelList, Fundable

Źródło: opracowanie własne na podstawie wethecrowd.pl.

Wskazane przykłady portali internetowych i główne założenia finansowania społecznego obrazują mnogość możliwości, z których mogą skorzystać poszukujący kapitału oraz osoby chętne do jego wsparcia. Zasadniczym celem funkcjonowania aplikacji i portali internetowych jest przekazanie informacji o konkretnym przedsięwzięciu oraz skojarzenie ze sobą osób zainteresowanych zarówno pozyskaniem, jak i przekazaniem kapitału. Co więcej, analiza danych, dotyczących funkcjonowania wybranych portali internetowych, pozwala na zauważenie ośmiu podstawowych kategorii odnoszących się do różnorodnych dziedzin życia, w których zainteresowani mają możliwość poszukiwania informacji. Warto wspomnieć, że w pozostałych krajach na świecie funkcjonują odpowiedniki polskich portali, takie jak np. Kickstarter czy Crowdfunder. Szacuje się, że w skali globalnej funkcjonuje obecnie ok. 1600 portali.

Podstawową zaletą crowdfundingu jest stosunkowo prosta droga do pozyskania pożądanego finansowania. W porównaniu do tradycyjnych dróg pozyskiwania kapitału, finansowanie społeczne pozwala pominąć etap procedury kredytowania. W wielu przypadkach małe i średnie przedsiębiorstwa nie posiadają wystarczającej zdolności kredytowej dla uzyskania kredytu bankowego, toteż finansowanie społeczne może stanowić odpowiednią alternatywę pozyskania niezbędnego kapitału.

Pożyczki społecznościowe, jako drugi element alternatywnej drogi finansowania, funkcjonują, bazując także na używaniu przez zainteresowanych zarówno pożyczaniem, jak i udostępnianiem środków pieniężnych, platform internetowych, na których są ze sobą kojarzeni, aby zawrzeć transakcję (tab. 3).

Tabela 3. Wybrane przykłady platform internetowych związanych z pożyczkami społecznościowymi

Przykłady platform	capitalclub.pl, kokos.pl
	emonero.pl, monetto.pl
	finansowo.pl, smava.pl
	lendon.pl

Źródło: opracowanie własne.

Funkcjonowanie i idea pożyczek społecznościowych jest podobna do założeń charakteryzujących *crowdfunding*. Warto nadmienić, że analiza źródeł literaturowych (Beito, 2000, s. 7) pozwala wskazać, że początki udzielanych pożyczek w ramach określonych społeczności, można oszacować na ok. XVII wiek (Wielka Brytania). Kluczowym, dla odróżnienia do tradycyjnych form finansowania, jest etap pominięcia instytucji finansowych. Dodatkowym, korzystnym aspektem dla osób zainteresowanych zaciągnięciem pożyczki, jest mniejszy próg zdolności kredytowej, a także brak wymogu przedstawiania celu przeznaczenia środków pieniężnych. Wskazuje się także (Kubiak, 2012), że dostarcyciele kapitału otrzymują możliwość wykorzystania potencjalnie wyższych stóp zwrotu, w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami, np. lokat bankowych. Co więcej, jedną z kluczowych ról odgrywają relacje i więzi między uczestnikami platform, a im są one trwalsze, tym generowany jest wyższy poziom bezpieczeństwa członków określonej społeczności.

Idea pożyczek społecznościowych jest głęboko zakorzeniona w niektórych krajach, a liderami tego rynku są Stany Zjednoczone, Chiny i Wielka Brytania. Szacuje się, że im bardziej system finansowy jest regulowany przepisami prawnymi, tym bardziej ludzie skłonni są do korzystania z finansowania społecznego.

Odnosząc się do wielkości oprocentowania pożyczek oferowanych przez *social lending*, zauważa się mniejszy poziom ich oprocentowania, aniżeli pożyczek oferowanych przez banki, co mogłoby wskazywać, że potencjalni inwestorzy nie będą nimi zainteresowani. Jednakże taka sytuacja w praktyce jest możliwa w odniesieniu do niewielkich kwot pożyczek, co daje podstawę do porównania kosztu zaciągniętego zobowiązania oferowanego w bankach a także platformach *social lending* (tab. 4).

Tabela 4. Koszt kredytu konsumpcyjnego w wybranych bankach i platformy

Bank	BNP	PKO	ING	Raiffeisen	Platforma
RRSO kredytu	16,28	18,16	23,90	24,54	21,46

Źródło: Jędraszka, Zatoń (2009).

Przedstawione dane wskazują na wyższy poziom opłacalności zaciągania kredytów konsumpcyjnych, aniżeli korzystania z pożyczek społecznościowych. Jednocześnie w literaturze podkreśla się, że przedstawionemu założeniu zaprzecza wysoki poziom spłacalności pożyczek społecznościowych, który kształtuje się na poziomie ok. 90%. Co więcej, w opublikowanych danych (Komisja Nadzoru Finansowego, 2019, s. 15) wskazano, że wartość zagrożonych kredytów w latach 2014–2018 kształtowała się na względnie stałym poziomie (tab. 5).

Tabela 5. Wartość kredytów ze stwierdzoną utratą wartości i opóźnione w spłacie (mln zł)

	2014	2015	2016	2017	2018
Zagrożone	10 699	10 563	11 394	10 715	10 284
Opóźnione >30 dni	10 836	9 858	11 818	10 301	10 424
31–90 dni	3 296	3 258	4 429	2 962	3 179
91–180 dni	915	860	934	731	894
>180 dni	6 641	5 740	6 455	6 608	6 350

Źródło: Komisja Nadzoru Finansowego (2018).

Dane w przedstawionym okresie kształtowały się na poziomie ok. 10–12 mln zł. Co więcej, na podstawie dostępnych raportów KNF, od roku 2006 zauważa się malejący udział zagrożonych kredytów w ogólnej ich strukturze – od poziomu ok. 5% do 0,1% w roku 2018. Wysoki poziom spłacalności pożyczek społecznościowych oraz malejący udział kredytów w ich ogólnej strukturze, daje podstawę do stwierdzenia, że *social lending* w Polsce jest sektorem wciąż rozwijającym się i może stanowić optymalną alternatywę dla pożyczek oferowanych przez instytucje finansowe.

ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z DZIAŁALNOŚCI INTERNETOWEJ W POWIĄZANIU Z FINANSOWANIEM I POŻYCZKAMI SPOŁECZNOŚCIOWYMI

Oprócz wykazanych korzyści, korzystanie z usług i platform internetowych, w tym również związanych z finansowaniem i pożyczkami społecznościowymi, jest powiązane z kategoriami ryzyka. Analiza literatury i badań nad kwestiami zagrożeń w internecie umożliwia wykazanie przykładowym form, z jakimi użytkownicy mogą się zetknąć w toku codziennej aktywności.

Szacuje się, że do 2020 roku liczba urządzeń łączących z internetem będzie wynosiła ponad 50 mld, co będzie stanowiło ok 6,58 urządzeń przypadających na jedną osobę, podłączonych do sieci (zgodnie z szacunkami, które wskazują, że liczba ludności wzrośnie do ok 7,6 mld) (Kwiatkowska, 2014, s. 69). Kluczowym w tym zakresie stanie się odpowiednie zarządzanie danymi, ich przetwarzanie i generowanie wniosków, wskazanie, że rozwój internetu powinien iść

w parze w zaufaniem odbiorców i gwarancją operatorów, co może stanowić jedno z poważnych wyzwań, jakie będą stały przez internetem i jego użytkownikami.

Kolejne rozważania dotyczące potencjalnych zagrożeń wynikających z korzystania z internetu (Grzelak, Liedel, 2012, s. 129) tj. ataki z użyciem szkodliwego oprogramowania (malware, wirusy, robaki itp.), kradzieże tożsamości, wyłudzenia, modyfikacje lub niszczenie danych, blokowanie dostępu do danych, ataki socjotechniczne (np. phishing), a także manipulacja emocjonalna (Mróz, 2014).

Przedstawione przykłady najczęściej występujących zagrożeń internetowych dają podstawę do porównania i podjęcia próby odnalezienia wspólnych elementów (ryzyko, jakie generuje użytkowanie portali związanych z finansowaniem i pożyczkami społecznościowymi).

Tabela 6. Ryzyko związane z finansowaniem i pożyczkami społecznościowymi

Kategoria ryzyka	Czynniki
Crowdfunding	„pranie pieniędzy”
	charakter relacji prawnej łączącej finansującego z beneficjentem
	zasady dysponowania powierzonymi środkami przez operatora platformy
	ewidencja środków
	dochodzenie roszczeń
	własność intelektualna
Social lending	nieuczciwość użytkowników
	brak regulacji prawnych chroniących użytkowników
	utrata części lub całości dochodu lub zainwestowanego kapitału
	konieczność ujawnienia danych osobowych i ryzyko ich wykorzystania
	możliwość utraty wiarygodności platformy i jej operatora

Źródło: opracowanie własne na podstawie crowdfunding.pl; Kubiak (2012).

Przedstawione zagrożenia związane z *crowdfunding*, można rozpatrywać w dwóch ujęciach, tzn. ryzyka systemowego oraz ryzyka odnoszącego się do stron uczestników. Obecnie zauważa się próby przeciwdziałania aktywności powiązanej z wprowadzaniem środków z nielegalnych źródeł do legalnego obiegu (tzw. pranie pieniędzy) (Ustawa, 2000). Analiza zjawiska wykazuje, że nawet działalność fundacji lub organizacji charytatywnych może być kontrolowana przez przestępców. Przedstawiony rodzaj ryzyka może skłaniać do analizy przepisów obejmujących platformy crowdfundingowe, które mogłyby zakazać anonimowego rozliczania zebranych środków pieniężnych. Brak odpowiednich regulacji może stanowić lukę, która będzie okazją do nielegalnych działań, a w tymi przypadkach operatorzy platform powinni wprowadzić wewnętrzne mechanizmy umożliwiające monitorowanie dokonywanych transakcji.

Ryzyko po stronie użytkowników wskazuje na kilka ich szczegółowych rodzajów. Zagrożenie związane z charakterem relacji prawnych łączących finansującego z beneficjentem może wynikać z faktu, że wiele platform crowdfundingowych nie określa szczegółowo treści relacji. Ich brak może skutkować odmienną interpretacją praw i zobowiązań użytkowników platform, przekładając się na działalność lub zachowania użytkowników, odbiegającą od przyjętych założeń.

Z kolei kolejny rodzaj zagrożenia w obrębie analizowanej grupy odnosi się do zasad dysponowania powierzonymi środkami operatora platformy. Ryzyko niejako może być powiązane z omówioną kategorią „prania pieniędzy”, jednakże w tym obszarze możliwa staje się do wyróżnienia także kwestia transferu środków pieniężnych. Brak kontroli stwarza ryzyko, że beneficjent nie otrzyma środków od operatora platformy. Zasadne w tym przypadku staje się poruszenie kwestii prawnych odnośnie do statusu środków w okresie ich przetrzymywania przez operatora oraz sytuacji, gdy np. w okresie ich przetrzymywania operator platformy ogłosi upadłość. Z perspektywy użytkowników wskazane byłoby wdrożenie rozwiązania, które zapewniłyby wyłączenie środków zdeponowanych tymczasowo u operatora spod zajęcia w trakcie egzekucji lub automatyczne wyłączenie tych środków z masy upadłościowej.

Kwestie dotyczące ewidencji **środków** nawiązują do sytuacji związanej z koniecznością zwrotu kapitału finansującym podmiotom (np. w przypadku ogłoszenia upadłości operatora danej platformy). Nieprawidłowa ewidencja może powodować trudności w zwrocie funduszy lub ich zwrot w nieprawidłowych kwotach, stąd brak regulacji i obowiązku prowadzenia ewidencji przez operatora może generować kolejny rodzaj ryzyka.

Kolejna kwestia odnosi się do ryzyka związanego z własnością intelektualną. Pomysłodawcy promujący swoje pomysły na platformach ryzykują, że ich pomysł zostanie przejęty przez innych użytkowników. Z kolei kategoria odnosząca się do dochodzenia roszczeń wobec innego użytkownika platformy również wykazuje zagrożenie, w którym kluczowe staje się ustalenie danych podmiotu zobowiązanego oraz kwestii związanych z odpowiednim udowodnieniem roszczeń. Należy wskazać, że część niezbędnych danych będzie znajdowała się w posiadaniu operatora, toteż konieczna staje się analiza uregulowań i obowiązków wobec właściciela w sytuacjach spornych pomiędzy użytkownikami platform.

Zagrożenia odnoszące się do *social lending* sprowadzają się do podobnych kategorii przedstawionych w odniesieniu do finansowania społecznościowego. W ramach przedstawionych rodzajów ryzyka ponownie wyłania się niebezpieczeństwo oszustwa oraz braku odpowiednich regulacji prawnych, stanowiących ochronę i zabezpieczenie użytkowników portali. Ryzyko może być rozpatrywane z perspektywy trzech stron (pożyczkobiorca, pożyczkodawca, operator platformy), skłaniając do koncentracji na odmiennych aspektach zagrożeń.

Wykazane rodzaje ryzyka obrazują mnogość ich rodzajów oraz konieczność wdrażania procedur zabezpieczających. Zauważalna staje się także potrzeba współpracy między wskazanymi stronami, aby zminimalizować poziom zagrożenia.

Przedstawione rozważania wskazują na szerokie grono użytkowników portali internetowych związanych z finansowaniem i pożyczkami społecznościowymi. Wykazano szereg korzyści wynikających z wyboru omówionych form finansowania, jednakże zestawienie ich z przedstawionymi zagrożeniami daje podstawę do wyciągnięcia odpowiednich wniosków i podsumowania podjętej problematyki.

PODSUMOWANIE

W świetle obowiązującego prawa i regulacji dotyczących sektora finansowego oraz dynamicznego rozwoju usług i platform internetowych, zauważa się także rozwój alternatywnych źródeł

finansowania (z pominięciem tradycyjnych instytucji finansowanych), które stanowią szybkie źródło pozyskania funduszy.

Analiza potencjalnych korzyści, jakie niesie za sobą korzystanie z finansowania i pożyczek społecznościowych, wydaje się przemawiać za porzuceniem tradycyjnych źródeł na rzecz pozyskiwania kapitału z portali internetowych, jednakże zestawianie ich z potencjalnymi zagrożeniami może skłaniać do zastanowienia się nad ryzykiem i związanymi z nim stratami.

Przedstawione założenia w kwestii potencjalnych zagrożeń wynikających z korzystania z aplikacji internetowych i analiza ryzyka, odnoszą się głównie do braku (lub ryzyka braku) określonych regulacji, odnoszących się do bezpieczeństwa użytkowników, toteż przyjęta przez autorów hipoteza badawcza zakładająca, że mimo rozwoju aplikacji internetowych i systemu transferu danych, ryzyko powiązane z korzystaniem z internetu nie zostało wyeliminowane, znajduje potwierdzenie.

Współcześnie, w powiązaniu z dynamicznym rozwojem obszaru internetu i mnogości powstających aplikacji, dotyczących praktycznie każdej dziedziny życia, największym wyzwaniem może stać się dla operatorów i osób zarządzających platformami zapewnienie bezpieczeństwa użytkownikom, co może się wiązać z opracowaniem odpowiednich regulacji prawnych, w celu pozyskania i utrzymania zaufania potencjalnych użytkowników.

LITERATURA

- Beito, D.T. (2000). *From Mutual Aid to the Welfare State: Fraternal Societies and Social Services, 1890–1967*. The University of North Carolina Press.
- Eckhardt, G., Bardhi, F. (2015). The Sharing Economy Isn't About Sharing at All. *Harvard Business Review*, 28 stycznia. Pobrane z: <https://hbr.org/2015/01/the-sharing-economy-isnt-about-sharing-at-all> (11.05.2019).
- Grzelak, M., Liedel, K. (2012). Bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni. Zagrożenia i wyzwania dla Polski – zarys problemu. *Bezpieczeństwo Narodowe*, 22 (2), 125–139.
- Iwanicz-Drozdowska, M., Nowak, A., Kitala, R. (2009). *Produkty finansowe i edukacja finansowa w Polsce na tle wybranych krajów wysokorozwiniętych. Raport z badań*. Warszawa: SGH.
- Jędraszka, A., Zatoń, M. (2010). Social lending jako alternatywne źródło pożyczek dla klientów indywidualnych. *Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów, Szkoła Główna Handlowa*, 104, 108–115.
- Komisja Nadzoru Finansowego (2019). *Wyniki badania portfela kredytów mieszkaniowych i konsumpcyjnych gospodarstw domowych według stanu na koniec 2018*. Warszawa: Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.
- Komorowski, S., Koralewski, M., Kośmider, A., Kraska, M., Langer, J., Nowaczyk, K., Puche, J. (2010). *Rozwój sektora e-usług na świecie*. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
- Król, K. (2013). *Crowdfunding. Od pomysłu do biznesu, dzięki społeczności*. Warszawa: crowdfunding.pl.
- Kubiak, D. (2012). Nowoczesna realizacja idei samopomocy kredytowej w środowiska małych społeczności. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu*, 45, 87–95.
- Kwiatkowska, E. (2014). Rozwój Internetu rzeczy – szanse i zagrożenia. *Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny*, 3 (38), 60–70.
- Leszczyńska, M., Łopaciński, K. (2017). Współdzielenie i korelacja jako przejawy nowych trendów w ekonomii. *Informatyka Ekonomiczna*, 2 (44), 82–93.
- Mról, B. (2014). Konsument w sieci – wyzwania i zagrożenia. *Handel Wewnętrzny*, 4 (351), 202–212.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 września 2012 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny. Dz.U. 2012 nr 000, poz. 1225.
- Ofiarski, Z. (2013). *Prawo bankowe. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Dz.U. 2019, poz. 1083.
- Ustawa z dnia 16.11.2000 o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Dz.U. 2000 nr 116, poz. 1216.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r., prawo bankowe. Dz.U. 2018, poz. 2187. Prawo bankowe Dz.U. 2018, poz.2187. wethecrowd.pl (4.06.2019).

Sharing economics in the field of financial services – an opportunity or a threat?

SUMMARY

Aim of the article: analysis of the functioning of applications and portals related to crowdfunding, including the assessment of potential opportunities or threats generated via the Internet.

Methodology of analysis: analysis of literature sources, internet sources and legal acts, allowing for the juxtaposition of relevant concepts, definitions and data.

Results: the analysis indicates a wide scale of opportunities (benefits) as well as threats resulting from the use of financial services using appropriate internet platforms.

Conclusions: the presented considerations give grounds to notice the lack of appropriate legal regulations that would protect virtual recipients and users from financial services.

KEYWORDS

financial services, sharing economy, innovations, crowdfunding, social lending

Translated by Marcin Sobieraj